

EUROPSKA KNJIŽEVNOST I UMJETNOST U ČASOPISU *MLADOST*

(Iz vidokruga »bečkog kruga«)

Stanislav Marijanović

»Mladost« je hrvatskoj moderni (HM) najprimjereniji časopis, njezina prva i najreprezentativnija književno-umjetnička smotra u modernističkom pokretu s izrazitim secesijskim i europskim obilježjem već na samoj naslovnici i u reklamnim oglasima. Pokrenuta u Beču, pojavila se svojim 1. sveskom prije Božića 1897. u nakladi i umjetničkoj opremi od 1500 primjeraka, dotiskanim s novih 500 primjeraka pred čitateljstvom u Hrvatskoj, Sloveniji, Bosni i Hercegovini, Srbiji i u zemljama Austro-Ugarske Monarhije, koje je animirano »Pozivom na pretplatu« i programskim proglasom, tiskanim u 12.000 primjeraka. Izlazila je još samo u pet svezaka u istoj nakladi. Posljednji i najreprezentativniji 6. svezak, a prvi tematski, posvećan književniku Gjalskom i umjetniku Bukovcu, očekivan od svojih pretplatnika i čitatelja s velikim zanimanjem, do njih nije dospio: uništen je u Dioničkoj tiskari. Spašeno je samo nekoliko primjeraka, od kojih su mi danas poznata samo dva: jedan u Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (primjerak urednika Plavšića) i drugi u Pragu, valjda taj o kojemu je Jelovšek pisao Plavšiću 7. lipnja 1898: »što se tiče 6. broja, vidio sam ga i čitao ovdje na svoje oči — dakle je ipak izišao.« A u travnju je već bio pripremljen i 7. broj, bogat suradnjom domaćih i europskih književnika. »Mladost« je bila ugašena. Bila je prva kojoj je uspjelo ostvarivati »ars libera« težište, koje nisu ostvarili pripremanim istoimenim književno-umjetničkim alma-

nahom Milivoj Dežman Ivanov i Gjalski s Kranjčevićem i Savfet-beg Bašagićem, te Jankom Leskovarom, Milanom Begovićem, Branimirom Livadićem, Vladimirom Treščecom Branjskim i Isom Velikanovićem, ometeni 1895. demonstracijom spaljivanja mađarske zastave pred carem Franjom Josipom I. u Zagrebu. Potom nije uspio ni Milivoj Šrepel, koji je u prosincu 1896. s Gjalskim promišljao i pripremao »posve neodvisnu reviju« za književnost i znanost, upravo sa zadaćom da i ona upoznaje čitateljstvo »sa strujama modernog duha na Zapadu, kao što i sa slavenskim svietom«. Uspjelo je to artistički nastrojenim pokretačima i urednicima »Mladosti«, trojici osječkih studenata u Beču, Dušanu Atanasijevu Plavšiću, Guidu Jenju i Vladoju Schmitu Jugoviću s njihovim »bečkim krugom« suradnika, zapravo »osječko-zagrebačkom skupinom«. Proglasom *Poziv u kolo MLADOSTI*, tiskanim u početku prosinca 1897. g. oni su izašli prvi put pred hrvatsku javnost, pisce i umjetnike, sa svojom programskom orijentacijom i prema modernoj europskoj književnosti i umjetnosti:

Kako nam je nastojanje umjetničko-kulturno, a ne političko, to se ne ograđujemo proti ničemu, što vidimo u tuđih naroda — osobito slovjenskih — da je zdravo i cijelo. Donašat ćemo izvorne i prevedene radnje iz svih svjetskih književnosti modernog smjera. U zapadnih i sjevernih kulturnih naroda stvorila su se u novije doba mnoga djela, koja svojim uplivom na publiku i književnike mogu da pobuđuju na razvoj mišljenja i ukusa. Ne treba da naši pisci oponašaju strance, već da primu u se slobodu, kojom diše nova književnost Zapada i Sjevera.¹

U kratko vrijeme izlaženja »Mladosti«, njih su trojica urednika, uz redovite studijske obveze, uspjeli entuzijastičkim dopisivanjem, sa smislom za marketing i promicateljsku »moderanu« reklamu po modelu bečke secesije, ali i Plavšićevim novcem, još i više njegovoga brata Milana, glavnog kreditora, ilustratora naslovnice i umjetničkog konzultanta časopisa (otac im je bio poduzetnik i tajnik Trgovačko-obrtničke komore u Osijeku) objaviti 120 uredničkih i suradničkih priloga i prijevoda, hrvatskih i stranih suradnika, ali i najaviti za objavljivanje daljnjih 180! Objavili su i beletrističke i umjetničke priloge domaćih i slovenskih književnika, osječkih i zagrebačkih likovnih i glazbenih umjetnika i kritičara, a od europskih književnika i umjetnika beletristiku i umjetničke priloge: Gabriela d'Annunzija,

Arnolda Böcklina, Knuta Hamsuna, Tomaša Kóbora, Catulle Mendèsa, Marcela Prévosta, Arthura Schnitzlera, Vasilija V. Vereščagina i drugih. K tome su najavili objavljivanje osigurane suradnje i Petera Altenberga, Antona P. Čehova, pomodne Gypovice, Pierrea Louysa, Mauricea Maeterlincka, Paula Marguerittea, Stanislava Prszybyszewskog, Fjodora K. Sologuba, Antonina Sove, Jaroslawa Vrchlickog i Emila Zole. A od svih njih prethodno su osigurali njihovu autorizaciju, odobrenje za prijevod i objavljivanje u reviji. U uredništvo su savjetodavno i urednički uključili i Slovence, naturalistu Frana Govékara za prozu, Frana Vidica za esej, a Otona Župančiča za pjesništvo, koji su objavljivali i suradnju drugih slovenskih književnika (Antona Aškerca, Ivana Cankara, Frana Ellera). Pozivu na suradnju odazvali su se i srpski književnici, »stari« Dragutin J. Ilić, Laza Kostić i Jaša Tomić, te »mladi« Mileta Jakšić, Branislav Nušić i Kamenko Subotić. Pokretači, koji su i urednici i izdavaatelji (Jugovićevim odstranjenjem, to je od 3. sveska bio i Oto Kraus, administrator časopisa), profesionalizirali su administraciju, pretplaćivali su i razmjenjivali »Mladost« sa 80 hrvatskih i stranih časopisa iz Beča, Leipziga, Berlina, Münchena, Londona, Pariza, Montpelliera, Genta, Praga, Firenze, Züricha, Moskve, Petrograda i drugih gradova. Ti su časopisi bili internacionalne smotre i glasila modernizma i secesije: »Cosmopolis« (London-Berlin), »Zeit und Geist« (Berlin), »Die Gesellschaft« (München-Leipzig), »Die Jugend« (München), »Kunst und Kunsthandwerk« (Wien), »Mercure de France« (Paris), »Moderní Revue« (Prag), »The Studio« (London), a naročito »Neue Revue«, »Die Wage«, »Wiener Rundschau«, »Ver sacrum«, »Die Welt« i »Die Zeit« iz Beča. Služili su urednicima za artističko i programsko profiliranje smotre, za bolje poznavanje europskih pisaca, njihove izvorne i prijevodne lirike, proze i drame, za esejistiku, kritiku i komentare (»listak«), dotad hrvatskom čitateljstvu nepoznate. Iz tih je časopisa ušla u vidokrug uredništva »Mladosti« kroz bečku prizmu plejada europskih književnika i likovnih umjetnika, filozofa i znanstvenika, modernista i secesionista, s kojima će ona stupiti u izravan suodnos ili korespondenciju i osigurati njihovu suradnju, Tako, npr. Georga Adama iz Berlina, kritičara i informatora o slavenskim književnostima, bliskoga berlinskom krugu oko »Freie Bühne«, Petera Altenberga, reprezentanta bečkog impresionizma u pjesničkoj prozi, Hermannu Bahra i Arthura Schnitzlera, s Hugom von Hofmannsthalom, glavnih predstavnika stilskog pluralizma bečke moderne. Uz Adama Georga, koji je u naturalističkoj smotri Michaela G. Conrada »Die Gesellschaft«

promicao »Mladost«, a u »Das Magazin für die Literatur des Auslands«, uglednom organu njemačkog »Bühnen-Vereins« objavio prijevod Plavšićeve ugođajne »altenbergovske« i secesionističke crtice iz umjetničkog života *Kao da gledam ružu*, uredništvu se približio i bečki publicist, esejist i moderni cionistički pjesnik u »Die Wage« Adolph Donath, smatran predvodnikom mladožidovskoga secesionističkog pokreta u Beču, koji je uživao i Brandesovu naklonost: za »Mladost« je pisao o Antoninu Sovi i novijoj češkoj lirici, o impresionistima Altenbergu i Detlevu von Liliencronu, uzoru mlađim pjesničkim modernistima. Veći je broj onih čiji su autorizirani prijevodi objavljeni: Gabriele d' Annunzio, Knut Hamsun, Tomaš Kóbar, Catulle Mendès, Marcel Prévost (podrazumijeva se — i Arhur Schnitzler u Plavšićevu prijevodu), pa radovi izuzetno popularnih slikara kod bečkih i hrvatskih secesionista Arnolda Böcklina i Vasilija V. Vereščagina. Još je veći broj europskih književnika i znanstvenika čije je autorizirane prijevode uredništvo osiguralo i namjeravalo objelodaniti (uz glavne predvodnike bečke moderne): Georg Brandes, Anton P. Čehov, Gustav Geijerstam, spisateljica Gyp, Louis Léger, Jules Lemaître, Pierre Louys, Maurice Maeterlinck, Paul Margueritte, Stanislav Przbyszewski, Antonin Sova, Jaroslav Vrchlicky, Émil Zola i drugi. Postoji i popis knjižnog fonda knjižnice uredništva (Plavšićeve) u Beču, dragocjen komparativista, književnim povjesničarima i teoretičarima za prosudbe o interesnoj, idejnoj i estetskoj sferi književno-umjetničke secesije i naših mladih na njezinu bečkom izvorištu, što je zaseban i neproučen segment.² Iz te su knjižnice i prevoditelji za »Mladost« opskrbljivani tekstovima. Uza sve, uspjeli su izdavatelji uspostaviti i svoja suradnička posredništva i predstavnike u Parizu (Vjekoslav Jelavić), Münchenu (Ernesto Heumer), Pragu (Vladimir Jelovšek) i Petrogradu (Krunoslav Heruc), osigurati i prevoditelje s francuskog, češkog, poljskog i ruskog jezika i skandinavskih jezika (Ivan Krnic, Jelovšek, Milan Šarić i Franjo Bučar). Na taj su način urednici sa svojim osječko-bečkim krugom i suradničkim krugom zagrebačkih modernista dali »Mladosti« obilježje po kojem će postati književno-umjetnički organon, centar i forum za širenje europskog modernizma u hrvatskoj književnosti, ali i na južnoslavenskom i slavenskom prostoru. Otvorili su smotru univerzalnom slobodnom duhu u umjetnosti, ali i recepcijski je okrenuli hrvatskim potrebama i čitateljstvu. Otuda velik odziv domaćih suradnika i pojedinih europskih književnika koji su prihvatili poziv na suradnju. Tako, na primjer, Tomaš G. Masaryk, uzor hrvatskim modernistima u Pragu, odobrava prijevod svojih priloga iz Praškog

časopisa »Naše doba« i upućuje urednike na prevođenje s češkog pjesnika u Beču Josefa Svatopluka Machara; na Marcela Prévosta, koji daje svoju autorizaciju za prijevod »en langue croate exclusivement«, a Knut Hamsun »puno pravo« za prijevod *Jednostavne muhe srednje veličine* iz zbirke »Siesta«, prva njegova objavljena proza na hrvatskom jeziku, ili Georga Brandesa koji u prijaznom pismu dopušta urednicima da ga uvrste među svoje suradnike i obećava da će njihov pothvat i »novi početak na jednom slavenskom jeziku« potpomoći suradnjom unatoč preopterećenosti.³ Pa i sam Matoš pisat će im iz Beograda o »našoj Mladosti«, skrbeći prije odlaska preko Beča u Švicarsku i Pariz za suradnike: »Samo, bože, da se održi, a mi ćemo im već znati pokazati zube.« (Obećao im je i novelu *Mefisto*.)⁴ Ivan Cankar je iskazao Plavšiću svoje oduševljenje: »Vresničili ste idejo, o kateri sem sanjal časih kakor o prekrasni stvari, ki pa ne more postati dejstvo. Z Govékarjem, Župančičem in Vidicem smo vzdihovali že lani po moderni jugoslovanski reviji, a nihčè si ni mogel misliti, da je dobímo že v takó kratkem času. In potreba je bila krvava, zakaj stanje v naši literaturi je postojalo dan za dnevno neznošenje. Živeli smo v kotu, za zidom, kamor ne pride nikdar najmanjši veter, niti en sam svetlejši žarek.«⁵ Slično im je pisao obećavajući svoj »priložak« i srpski književnik Branislav Nušić: »svojom dobrom voljom neću nikad prestati biti uz Vas.« A pjesnik romantičar Laza Kostić, koji još nije bio ispjevao svoju antologijsku pjesmu *Santa Maria della salute*, poručuje im pišući hrvatskom ijekavštinom: »Ako se nijesam već ispisao, kao što bih rekao, te ako moja Muza, kao stara koka, snese još koji iznosak, mogao bih ga poslati 'Mladosti'«.«⁶ Tim je navodima potkrijepljena programska otvorenost časopisa svim pozvanim suradnicima iz južnoslavenskog i europskog prostora, bez obzira na naraštajnu pripadnost, misaonost i stil.

Vrstan znalac HM, ugledni komparatist Ivo Hergešić, već 1936. godine, pregledavši »Mladost« na početku svog studija »mladih«, imao je sve to u vidu, i ostvareno i onemogućeno u rušenju »kineskog zida« spram Europe. Postavljajući putokaz budućim istraživačima, upozorio ih je na »Mladost« i po drugi put, u Pavletićevoj *Panorami hrvatske književnosti XX. stoljeća*, 1965: »To je dragocjen materijal za komparativna istraživanja.« Prve koje su pošle tragom na koji je ukazao Hergešić, bile su komparatistice Nevenka Košutić-Brozović i Maja Boršnikova, još za života urednika Plavšića.⁷ Plod njihovih razgovora s njim i dokumentacijskog istraživanja jesu navedene studije o časopisu »Mladost«. Valja im pridodati

i studiju u knjizi Vide Flaker.⁸ U njima je postavljen temelj za pristup hrvatskom modernizmu uopće, njegovoj genezi i velikom broju odgovora na pitanja koja je on otvorio pojavom »Mladosti«, i to uspostavom izravnog kontakta s kulturnim, književnim i umjetničkim svijetom i polemikom s tradicionalistima za slobodu umjetničkog stvaranja, vođenom i na stranicama časopisa, s kojom je otpočeo sukob sa »starima« i secesioniranjem od »Neues Altes« koji su im se priklonili.

U primjeni svoje uredničke prakse »mladostaši« redovito uvrštavaju i priloge o bečkom, hrvatskom i mađarskom teatru, njihovom odnosu prema glazbi, a osobito prema likovnim umjetnostima. Ti i drugi prilozi sadržajno ukazuju na srednjoeuropski kontekst i obilježje »Mladosti«. Urednici, iz prvog plana Plavšić — beletrističkog, iz drugoga — umjetničkog i socijalnog, Jeny, a iz trećega — teatarskog, Oto Kraus, blagajnik bečkoga Vereina für moderne Literatur »Freie Bühne«, nisu teoretičari bečkoga »Jung Wiens« i secesijske umjetnosti, nego su njezini praktičari i promicatelji. Objavljenim prilozima, redovitim reklamnim oglašavanjem »Die Zeita«, »Wiener Rundschau«, »Slovanskog sveta«, pojedinih tvrtki iz gradova Austrije, Bavarske i Češke, vinjetiranjem smotre rukom slikara Bele Čikoša Sesije, njihova osječkog sugrađanina, plakatiranjem 6. sveska izvan naslovnice, oni uklanjaju nevidljive granice između javnosti i inovativnih tvorevina. Spoj stilova (pluralizam) revija »Mladost« povezuje u umjetničku cjelinu s populističkom težnjom prodora u javnost pomoću vizualnih medija, slikarstvom i kazalištem te upućuje na porabu stilizacijskih načela sinkretizma ili wagnerijanstva. Secesija priznaje za svoje prethodnike Arnolda Böcklina i Edvarda Muncha. Za njih se u »Mladosti« dobro zna, a Böcklina se i predstavlja, prevodi i o njemu piše, kao i o Vereščaginju, o konferencijama Hermana Bahra, o krizi u bečkom Burgtheatru; prevodi se *Božićnica* (Weinachtsabend), jednočinka Arthura Schnitzlera, izvješćuje se o bečkim i stranim revijama, ženskom pokretu i japanskim ženama, o slikarima Gustavu Klimtu, Alfonsu M. Muchi, Francu Stucku, Maxu Slevogtu, Felicijanu Ropsu i drugima, pa o izložbama, o secesiji i »Ver sacrum«, o psihologiji i tehnici kolekcioniranja, likovnom tržištu i trgovini umjetninama, o psihopatiji zločina, socijalizmu, anarhizmu i marksizmu, o Augustu Comteu i pozitivizmu, o magičnim svojstvima duše, spiritizmu, okultistici, hipnozi i telepatiji itd. Sve je to bio secesijski modernitet u modernizmu »Mladosti«, tada itekakav novum, »art nouveau« — nagnuće u hrvatskoj književnosti i kulturi, kojim smotra nastupa u Hrvatskoj prva. Njezin sinkretski modernizam, ako se još jednom upitamo

u čemu je on sadržan, što je tada bila »nova novissima« za hrvatsku javnost fin de siècle, možemo pročitati kod Milana Marjanovića u knjizi *Iza Šenoë* nekoliko godina poslije.⁹

»A moderno je bilo sve, o čem nismo do tad čuli. Moderan je bio Brandes i Zola i Bahr i Maeterlinck, moderan je bio i Comte i Swedenborg i Ibsen i Strindberg i Boecklin i Rops i Przybyszewski i D'Annunzio. Moderan je bio i simbolizam i neohelenizam i renaissance i japonizam i pozitivizam i sredovječni i moderni okultizam, kemija i alkemija, psihijatrija i spiritizam, budizam i ničeanizam, socijalizam i anarhizam... sve je to bilo novo i sve se to pozdravljalo, primalo, bez reda, bez kriterija.« I sve to je »Mladost« donosila i o tome prva objavljivala prinose. Po tome i jest jedinstvena i za ilustraciju srednjoeuropskog moderniteta iz rakursa hrvatske moderne reprezentativna.

Četiri su zaključka važna koja možemo izvesti na podlozi obavljenoga dokumentacijskog studija, zahvaljujući i arhivu uredništva »Mladosti«, koji je urednik Plavšić sačuvao:

1. »Mladost« je po tome što je u njoj ostvareno objelodanjenom suradnjom, zaokretom i otvaranjem Europi, njezinoj književnosti i umjetnosti, a još više po onome za čim se programski i estetski težilo, s komparatističkog gledišta naj-interesantniji časopis hrvatske moderne, jer je prva označila preorijentaciju prema stranim književnostima i umjetnostima, izjednačujući hrvatsku s njima.

2. Od osobite je važnosti uloga njemačke, osobito austrijske suvremene književnosti i kulturnog kruga bečke moderne, u »Jung Wienu«: preko bečkog sveučilišta i kozmopolisa upoznali su »mladi« druge sredine, narode, kulture, književnost i umjetnost, u njemu su se formirali i pod njegovim utjecajem pokrenuli i uređivali svoju ambicioznu i secesijski opremljenu smotru, svoj kroatische Rundschau. Iz toga srednjoeuropskog kruga, časopisâ i kulturnih manifestacija Jahrhundertwendea, ogleдалa se i upoznavała moderna zapadnoeuropska umjetnost i književnost, osobito francuska. On je poticajno djelovao, ne samo izravno nego i neizravno, kao posrednik između hrvatske književnosti i književnosti slavenskih naroda u sklopu Austro-Ugarske, na prvom mjestu češke, a izvan Monarhije, ruske književnosti, s pokazanim zanimanjem i za suvremenu mađarsku književnost i kazalište, i s vrlo jakim zanimanjem za dotad nepoznate književnosti skandinavskih naroda, koje su ipak stekle europski glas, te su služile »malim« jezicima i narodima poput hrvatskoga za uzor.

3. Bez »Mladosti«, u Hrvatskoj ne bi bilo modernističkog pokreta u onom smislu u kojem se on bio razvio. U obrambenom suodnosu s likovnim umjetnicima, nasuprot akademizmu »starih«, on je nasilnom obustavom »Mladosti« dao zagrebački »Hrvatski salon«, nastavljača »Mladosti«. Ona je i u modernističkoj smotri »Život« nastavila živjeti po svojoj neobjelodanjenoj suradnji hrvatskih i europskih pisaca, koju su toj smotri urednici ustupili s prijevodima, i koju je ona u velikoj mjeri objavila, kao uostalom i sarajevska »Nada« i »Ljubljanski zvon«. Da nije bilo »Mladosti«, Josip Kozarac ne bi bio napisao svoju autobiografiju, a Ivo Pilar, protagonist secesije u modernoj hrvatskoj umjetnosti, ne bi bio nagovoren od uredništva da za nju prevodi Maeterlinckov esej *Tragika svagdanjega života* (Le tragique quotidien) iz kultne knjige »Le Trésor des Humbles« (Blago poniznih, 1896), koji je objavljen u »Životu«, a možda ne bi ni pisao svoju *Secesiju* u obranu moderne umjetnosti, a muzikolog Franjo Kuhač polemičku *Anarkiju u hrvatskoj književnosti*, s kojom je otpočeo sukob »starih« s »mladima«. Ili, kako je utvrdila znanstvenica Marja Boršnikova u svojoj studiji *Cankar z novostrujarskim klubom pri Mladosti*, bez gušenja i obustave ove hrvatske smotre, ne bi u Beču došlo do raspada slovenskoga radikalnog realističkog pokreta »Nova struja« naturalista Frana Govékara, a s njim se raspao i smisao naturalizma i dekadentstva kao stila, što je dovelo do zajedničkog istupa velike četvorice slovenske moderne: Cankar — Župančič — Kette — Murn. Time je »Mladost« izvršila posredan utjecaj i na slovensku modernu, koja je u njoj istupila i ravnopravno nastupala.

4. »Mladost« je bila prvi hrvatski nadnacionalni časopis s europskim obilježjem, programski okrenut južnoslavenskom, srednjoeuropskom i zapadnoeuropskom kulturnom prostoru, s težnjom da njegova kulturna zbivanja i njihove nosioce uklopi u svoj tijek i stekne afirmaciju izvan granica Hrvatske. Zato u cijelosti ovjeravam obuhvatnu valjanost već date zaključne prosudbe o »Mladosti« (Nevenke Košutić-Brozović): »U tom je procesu 'Mladost' odigrala presudnu ulogu i kao prvi književni časopis mladih, i kao prvi časopis koji je u svoj program unio ideju da je za preporod naše književnosti potrebno porušiti 'kineski zid' (krilatica Guida Jenyja) kojim se ona dotad ograđivala, otvoriti vrata svim evropskim utjecajima i uspostaviti duševnu vezu sa stranim narodima, i konačno kao časopis koji je tu ideju pokušao provesti u djelo i sistematskije i odlučnije od kasnijih naših listova. Stoga nam 'Mladost' može ne samo pružiti interesantan materijal kao književni časopis već nam ona može dati uvid i u stav mladih prema stranim literaturama uopće«. ¹⁰

BILJEŠKE

¹ O udruživanju »mladih« i osječko-zagrebačkoj skupini u Beču v. moju studiju »*Mladi« u Beču kao akademskom središtu (Prilog dokumentacijskom istraživanju generacijskog pokreta i književnosti hrvatske Moderne)*. Anali za znanstveni rad u Osijeku, sv. 4, str. 225-250, JAZU, Zagreb, 1985. U studiji je potanko obrađeno konstituiranje »bečkog kruga« kao matice nacionalnoga modernističkog pokreta i njegova književno-organizacijska djelatnost u Beču kao sveučilišnom središtu i secesijskom izvorištu, u kojem je već u lipnju 1896. osječka »die kroatische moderne Jugend« (pokretači, izdavači i urednici) izradila i predložila projekt svoga budućeg »*studentskog časopisa 'Mladost'*«. O njemu v. i moju monografiju *Fin de siècle hrvatske Moderne (generacije »mladih« i časopis »Mladost«)*, Osijek, 1990. Iz nje preuzimam gornji navod (str. 133) i sve dalje navode.

² *Fin de siècle*, str. 232-237.

³ *Isto*, str. 136.

⁴ *Isto*, str. 120, 197-198.

⁵ *Isto*, str. 93.

⁶ *Isto*, Nušić str. 207, Kostić str. 206.

⁷ N. Košutić-Brozović, *Časopis hrvatske moderne »Mladost« i strane književnosti*. Rad JAZU, knj. 341, str. 231-262, Zagreb, 1965. (p.o.) — M. Boršnik, *Cankar z novostrujarskim klubom pri Mladosti*. Slavistična revija, št. 1, str. 25-67 (Ljubljana), 1969. (p.o.).

⁸ V. Flaker, *Časopis hrvatskoga modernističkog pokreta*. HFD, (Zagreb) 1977, str. 27-33 i dalje. — Podsjećam i na svoj rad: *Fin de siècle hrvatske Moderne: najmlađi mladi i europska književnost*. Dani Hvarskog kazališta, knj. XXVII, str. 55-65, HAZU, Zagreb-Split, 2001.

⁹ Zadar 1905, str. 142-143.

¹⁰ N. Košutić-Brozović, bilj. 7, str. 261.

Naslovnica i plakat za »Mladost« sv. 6, 1898. crtež: Bela Csikos-Sessia

Druga naklada.

Svezak 1.

MLADOST.

Smotra za modernu književnost i umjetnost.

Beč, 1. siječnja 1898.

Portrait Vasilija V. Vereščagina.

Uvod.

Okovi IVANOV.

U jutro i na večer MILIVOJ JAVAND.

Césarine CATULLE MENDÉS.

Marijana TOMA KÓBOR.

Prosjakinja VASILJU V. VEREŠČAGIN.

Vasilij V. Vereščagin GUIDO JENY.

O novejši slovenski literaturi FRAN VIDIC.

O magičnim svojstvima duše Dr. GUSTAV GAJ.

Listak.

Izlazi 1. i 15. svakoga mjeseca.

U komiss. nakladi knjižare Dioničke tiskare u Zagrebu.

Za Beč i austrijske zemlje u komissiji knjižare L. Rosner,
Wien, I. Franzensring.

Za Srbiju u knjižari Mite Stajića u Beogradu.

Uprava: Wien, IX. Türkenstrasse 23. II. II. 19.

Pojedini broj 40 nč.

Četvrt godine for. 2.—,
Za djake „ 1.25.

Izdaju:
Guido Jeny,
Dušan Nikolajev
Plavšić,
Vladoje
Gmidić-Sugović.

Knjižica 1.